

2020 m. kovo 9 d.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius
El. pastas: LRV/kanceliarija@lrv.lt; aurelija.urboniene@lrv.lt

Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijai
Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius
El. paštas: ministerija@sam.lt

Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai
Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius
El. paštas: taryba@kt.gov.lt; Milda.Liutkeviciene@kt.gov.lt

Lietuvos Respublikos ekonomijos ir inovacijų ministerijai
Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius
El. paštas: kanc@eimin.lt

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lukiškių g. 2, LT-01512 Vilnius
El. paštas: vilius.sapoka@finmin.lt; finmin@finmin.lt

DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS NUTARIMO PROJEKTO NR. 20-1339(2) DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2014 M. BALANDŽIO 23 D. NUTARIMO NR. 370 „DĖL PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FONDO BIUDŽETO LĖŠOMIS APMOKAMŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ TEIKIMO SĄLYGŲ SĄRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

Gerbiamieji,

2020 m. vasario 19 d. Sveikatos reikalų ministerija (toliau – **SAM**) Teisės aktų registre užregistravo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimo Nr. 370 „Dėl privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – **Sąlygų sąrašas**) pakeitimo nutarimo antrąjį projektą Nr. 20-1339(2) (toliau – **Projektas 2**).

Asociacija „Investors' Forum“ (toliau – **Investuotojų forumas**) jau nuo 2019 m. gruodžio teikia savo komentarus ir pasiūlymus siekiant pakeisti asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – **ASPI**) ir teritorinių ligonių kasų (toliau – **TLK**) sudaromų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto (toliau – **PSDF**) lėšomis sutarčių (toliau – **Sutartis**) sudarymo tvarką. Tokie pokyčiai yra būtini siekiant užtikrinti sąžiningą konkurenciją ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą pacientams.

2020 m. vasario 12 m. Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – **SAM**) raštu Nr. (1.1.20-141)10-893 Investuotojų forumui (toliau – **SAM raštas**) buvo nurodyta, kad SAM siekia atsižvelgti į dėstomas Sutarčių sudarymo problemas, tačiau šio klausimo platesnis nagrinėjimas yra nukeliamas ateities teisėkūros darbams.

2020 m. vasario 14 d. Vyriausybės kancleris raštu Nr. G-11514, Ministro Pirmininko pavedimu paskyrė SAM išnagrinėti Investuotojų Forumo pastabas dėl Sąlygų sąrašo pakeitimo projekto Nr. 20-1339 pirmosios versijos, užregistruotos 2020 m. vasario 6 d. (toliau – **Projektas 1**).

2020 m. vasario 20 d. buvo gautas Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – **KT**) raštas Nr. (2.16-35)6V-261, kuriuo atsakoma į Investuotojų forumo 2019 m. gruodžio 5 d. pateiktas pastabas ir patvirtinama, kad Sutarčių sudarymo tvarka yra reglamentuota ydingai (toliau – **KT nuomonė**).

Atsižvelgiant į šiuos gautus raštus ir naują Projektą 2, teikiame Jums Investuotojų Forumo pasiūlymus dėl Sąlygų sąrašo konkrečių punktų pakeitimo.

I. Galiojančio reglamentavimo problematika

Pagal šiuo metu galiojančią Sąlygų sąrašo redakciją, sudarant Sutartis sveikatos priežiūros paslaugoms už kuriais einamaisiais metais atitinkama TLK nemokėjo PSDF biudžeto lėšomis pagal jų licencijoje nurodytą ASPĮ veiklos adresą, taikomos papildomos sąlygos dėl atitikties vartojimo rodikliams.¹ Tokia tvarka neleidžia objektyviai įvertinti situacijos ir realiai nuspręsti dėl konkrečių paslaugų poreikio bei riboja bet kokius ASPĮ veiksmus.

Vertinant paslaugų atitiktį vartojimo rodikliams, naujos Sutartys gali būti sudaromos tik toms sveikatos priežiūros paslaugoms, kurios realiai pacientams nėra reikalingos. Tokia Sutarčių sudarymo tvarka paneigia privalomuoju sveikatos draudimu apdraustųjų pacientų teisę gauti asmens sveikatos priežiūros paslaugas bet kurioje Lietuvos vietoje veikiančioje ASPĮ, kuri yra sudariusi sutartį su paciento gyvenamosios vietos TLK skyriumi.

Svarbiausia, Sąlygų sąrašas taip apriboja ASPĮ veiksmus, kad jos negali pacientams pasiūlyti paslaugų jiems patogesnėje vietoje, pavyzdžiui, atidarant filialą ar persikeliant į naujas, moderniai įrengtas patalpas. Pagal dabar galiojančią reguliavimą, pridėti naują veiklos adresą prie jau galiojančios TLK sutarties norinčiai ASPĮ arba perkelti savo veiklą į naują veiklos adresą, yra taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir visiškai naujai, sutarties su TLK neturinčiai įstaigai. Analogiškas reguliavimas taikomas net ASPĮ neturint tikslo padidinti su TLK jau turimos sutarties apimties, t.y. neprašant didesnio biudžeto ir neprašant daugiau ir (ar) kitų paslaugų rūšių.

Toks nepagrįstas ir nelogiškas reguliavimas sukuria absurdiškas situacijas. Pavyzdžiui, jeigu ASPĮ, kuri turi Sutartį su TLK, nusprendžia perkelti savo veiklą į kitoje kelio pusėje įsirengtą naują kliniką, tokiai ASPĮ nėra nustatyta jokių išimčių ir turėtų būti taikomas toks pats reguliavimas laikant, kad taikomi minėtos Sąlygų sąrašo 11.1 - 11.2 punktuose nustatytos papildomos sąlygos, kai privalo būti įvertinta atitiktis vartojimo

¹ Stacionariųjų paslaugų (išskyrus palaikomojo gydymo ir slaugos bei stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugas), brangiųjų tyrimų ir procedūrų TLK veiklos zonos vartojimo rodiklis apskaičiuojamas TLK veiklos zonos ASPĮ per metus suteiktų paslaugų kiekį dalijant iš TLK veiklos zonos gyventojų skaičiaus ir dauginant iš 100 – jis turi būti 10 procentų (ir daugiau) mažesnis nei šalies vidurkis (Sąlygų sąrašo 11.1. punktas).

Kitų PSDF biudžeto lėšomis apmokamų paslaugų TLK veiklos zonos savivaldybės vartojimo rodiklis apskaičiuojamas TLK veiklos zonos savivaldybės ASPĮ per metus suteiktų paslaugų kiekį dalijant iš TLK veiklos zonos savivaldybės gyventojų skaičiaus ir dauginant iš 100 – jis turi būti 10 procentų (ir daugiau) mažesnis nei šalies vidurkis (Sąlygų sąrašo 11.2. punktas).

rodikliams. Praktiškai tai reiškia, kad ASPĮ nauju adresu neturės galimybės teikti pacientams reikalingiausių apmokamų paslaugų.

SAM 2020 m. vasario 6 d. buvo pateikusi kelioms institucijoms derinti skubos tvarką (t.y. per 3 darbo dienas) Projekto 1 variantą, kuriuo buvo siūloma:

- (i) keisti vartojimo rodiklių formulę - keičiant vieną iš vartojimo rodiklio formulės dėmenų. Tai yra, vietoj TLK savivaldybės / zonos gyventojų skaičiaus, formulėje naudoti TLK savivaldybėje / zonoje prie ASPĮ prisirašiusių asmenų skaičius. Šis siūlomas pakeitimas išliko ir Projekte 2, tačiau Investuotojų forumui trūksta realių duomenų, kad galėtų tiksliai suprasti šio pakeitimo (ne)naudą;
- (ii) nustatyti, kad sudarant Sutartis su valstybiniais mokslinių tyrimų institutais, teikiančiais aukščiausio lygio specializuotas onkologijos srities asmens sveikatos priežiūros paslaugas (t.y. Nacionaliniu vėžio institutu) ir universiteto ligoninėmis nebūtų taikomi vartojimo rodiklių kriterijai. SAM lydraštyje nurodė, kad toks siūlomas pakeitimas yra skirtas tam, kad: „*Nacionalinio vėžio institutui ir universiteto ligoninėms nebūtų taikomas paslaugų vartojimo rodiklis ir šios įstaigos galėtų Lietuvos gyventojams teikti visą spektrą asmens sveikatos priežiūros paslaugų, t. y. kad į šias asmens sveikatos priežiūros įstaigas besikreipiantys pacientai galėtų gauti visų reikiamų specialistų pagalbą vienoje vietoje, neatsižvelgiant į paslaugų vartojimo rodiklius.*“

Tokiu siūlomu pakeitimu, SAM aiškiai pripažino, kad paslaugų vartojimo rodikliai užkerta kelią paslaugų prieinamumui. Toks pakeitimas reiškia ir tai, kad net valstybinės įstaigos neatitinka vartojimo rodiklių reikalavimų. Dėl to joms siekiama daryti išimtis suteikiant konkurencinį pranašumą prieš kitas įstaigas, ypač privačias.

Pažymime, kad privačios ASPĮ taip pat teikia aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas. Jų pacientams taip pat nėra patogu, kai tam tikra paslauga privačioje klinikoje yra apmokama, o dėl kitos jis turi kreiptis į kitą, nors praktiškai ją galėtų gauti toje pačioje įstaigoje.

Pateikdama KT nuomonę, Konkurencijos taryba atliko Sutarčių sudarymo tvarkos analizę ir labai aiškiai nurodė kad Konkurencijos taryba SAM siūlo tobulinti reguliavimą taip, kad būtų sudarytos galimybės sutartis su TLK sudaryti ir toms ASPĮ, kurios sutarties su TLK prieš tai neturėjo arba atsidarė naują filialą.

Konkurencijos taryba, pagrįsdama savo nuomonę, taip pat rėmėsi Investuotojų Forumo jau daug kartų minėtu 2014 m. vasario 26 d. Konstitucinio teismo išaiškinimu, kad „<...>įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį sveikatos priežiūros paslaugų finansavimo privalomojo sveikatos draudimo lėšomis teisinį reguliavimą, kuriuo būtų sudarytos prielaidos valstybei šį finansavimą planuoti ir lėšas sveikatos priežiūros įstaigoms paskirstyti taip, kad, nepaneigiant valstybės priedermės remti privačia nuosavybės teise pagrįstas visuomenei naudingas ūkinės pastangas ir iniciatyvą, sąžiningos sveikatos priežiūros įstaigų konkurencijos, sveikatos priežiūros paslaugų vartotojo (paciento) teisės pasirinkti sveikatos priežiūros įstaigą, būtų užtikrinta aukšta šiomis lėšomis finansuojamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir pakankamas prieinamumas <...>“.

Papildomai pažymime, kad 2020 m. kovo 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė išvadą dėl Projekto 2 ir nurodė, kad išanalizavus Projekto 2 atitiktą įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams prieita prie išvados, jog turi būti įvertintos KT nuomonėje pateiktos pastabos ir pasiūlymai.

Akivaizdu, kad Sutarčių sudarymo teisinį reglamentavimą būtina taisyti bei rasti bent jau laikiną sprendimą tol, kol laukiama SAM rašte minimo ateityje galbūt būsimo pakeitimo įstatymo lygmenyje. Atitinkamai, Investuotojų Forumas siūlo toliau nurodytą Sąlygų sąrašo pakeitimą, kurį įgyvendinus bus rastas visus tenkinantis sprendimas.

II. Siūlomi Sąlygų sąrašo pakeitimai

Tikime, kad SAM ir Vyriausybė, suprasdamos aukščiau išdėstyta ir pagrįsta Sutarčių sudarymo tvarkos ydingumą ir tai, kaip realiai ji kenkia ASPĮ veiklos tęstinumui ir paslaugų prieinamumui, turėtų būti suinteresuotos rasti operatyviai įgyvendinamą ir visiems tinkantį sprendimo būdą.

Atsižvelgiant į tai, siūlome papildyti Projektą ir Sąlygų sąrašą nurodyti, kad ASPĮ, turinčios Sutartis su TLK, gali atsidaryti naujus filialus ar keisti veiklos adresą naujose patalpose toliau teikiant apmokamas paslaugas pagal galiojančią Sutartį. Dabartinė padėtis, kai bet koks patalpų pakeitimas ar naujo filialo atidarymas iš esmės reiškia, kad įstaiga nauju adresu nebegalės teikti apmokamų pacientams reikalingų paslaugų ir praras Sutartį, yra nepateisinamas. KT nuomonėje taip pat nurodoma, kad Sutartis su TLK turinčios ASPĮ, atsidariusios naujus filialus, dėl esamo reguliavimo atsiduria nepalankioje konkurencinėje situacijoje.

Todėl siūlome Projektą papildyti, kaip nurodome toliau:

1. Pakeisti 11 punktą ir jį išdėstyti taip:

„11. Paslaugoms, už kurias einamaisiais metais atitinkama teritorinė ligonių kasa (toliau – TLK) nemokėjo PSDF biudžeto lėšomis ASPĮ ~~pagal jų licencijoje nurodytą asmens sveikatos priežiūros veiklos adresą~~, be sąlygų, nurodytų šio sąrašo 1–10 punktuose, taikomos toliau nurodytos papildomos sąlygos:“

2. Papildyti 12.7 papunkčiu:

„12.7. **paslaugoms, už kurias einamaisiais metais atitinkama TLK mokėjo PSDF biudžeto lėšomis konkrečiai ASPĮ, jas pradėjus teikti nauju arba papildomu ASPĮ licencijoje nurodytu asmens sveikatos priežiūros veiklos adresu.**“

Aiškumo dėlei, pridedame Projekto 2 tekstą ir jo lyginamąjį variantą su mūsų siūlomais pakeitimais (Priedas Nr. 1).

Konstitucine doktrina nurodoma, kad Sutarčių su TLK sudarymas turėtų būti paremtas skaidrumo bei sąžiningos konkurencijos principais. Todėl ASPĮ, turinčioms Sutartis su TLK, negali būti sudaroma dirbtinių kliūčių bei papildomų sąlygų taip jas izoliuojant viename veiklos adrese visam veiklos laikotarpiui. Tikime, kad mūsų siūlomas projektas išspręstų daugelį nesutarimų ir būtų priimtinas tiek valstybinėms, tiek privačioms įstaigoms.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Investuotojų Forumas prašo Vyriausybės ir SAM pritarti teikiamiems pasiūlymams ir pakeisti Projekto 2 tekstą. Siekiame dirbti vieninga kryptimi, todėl tikimės, kad pagaliau pasieksime bendrą sutarimą.

Priedai:

1. 2020 m. vasario 19 d. SAM nutarimo projektas Nr. 20-1339(2) su Investuotojų forumo siūlomais pakeitimais ir jo lyginamasis variantas.

Pagarbiai

Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė